

ИЛЮСТРАЦИЯ ИРИНДЕНЬ

Редакторъ: ПЕТЪРЪ МЪРМЕВЪ

ОТНАТО
"СВЕТИ НИКИЛ М ТОЛ. Я"
София

ЙОРДАНЪ ГЮРКОВЪ

убитъ въ София на 8. февруари 1931 година отъ ордията на тъмните сили въ България.

Йорданъ

И приживе, но особено следъ мъченическата му смъртъ, това име е достатъчно, за да се означи лицето.

Кой не знае Йорданъ Гюркова?

Природата бѣ го посочила на вниманието на всѣки, който го срецне, и който има усъѣтъ за хубавото и доброто. А той бѣ и хубавецъ и добъръ.

Високъ, снаженъ, съ широки плещи на гигантъ и при все това съ хармонично развита вънкашностъ. Той бѣ, може би, единствената фигура между своите съвременници и другари, когото самата природа бѣ надарила съ физически качества, за да го постави въ първите тѣхни редове. Подъ такива физически дарби Създателъ покрива други по-неоценими духовни дарби, сѫщо така, както Той съ физическите дамгосвания посочва на хората духовните неджзи на проклетитѣ отъ него. Припомните си величавия станъ на Йордана и вгледайте се въ неговите големи очи съ тихия му погледъ, който не ви пронизваше другояче освенъ съ своята мекота и съ своята благостъ. Често той ви поглеждаше съ малко притеглени клепачи. Естествена, наследена отъ детинство, срамежливостъ ли бѣ това, или дълбоко отражение на чувства, вълнения, надежди и планове за утрешни и далечни подвизи?... Той бѣ всичко това и нѣщо повече отъ това — нѣщо повече отъ това, което той не можа да даде на Македония.

Какъ се създаде тая хармония между физическото и духовното?

Животътъ на неговите родители и обществените условия, въ които тѣ живѣха, и при които Йорданъ се роди, израстна и живѣ, създадоха отъ него това, що бѣ той. Когато бѫдещиятъ неговъ биографъ ще се заеме съ подробно описание на човѣка и деца, несъмнено, той ще проследи въ всички подробности горните елементи, които сѫ решителните за създаването на характера у Йордана.

Първенецъ на единъ баща, който е учител въ вихъра на революционната епоха въ Македония, Йорданъ отраства заедно съ още петима други свои братя и сестри. Сладко, но тежко семайно бреме, което лежи върху плещите на единъ учител отъ тая епоха на рискове и на материални лишения, поради скромните учителски възнаграждения. Само съ твърдостта на волята и съ съзнанието на общественния и семеенъ дългъ можеха да се надвиятъ тия мъчинотии. Първенецътъ, когото Господъ е надарилъ съ усъѣтъ, несъзнателно следи подвига на своите родители. Тоя подвигъ неусъѣтно се отпечатва въ неговата душа. Още дете, Йорданъ е вече великъ съ тоя подвигъ, кръстътъ на който въ своята зрѣла възрастъ той ще носи друго яче — на много по-широко и по-благодатно поприще.

Съ тоя душевенъ складъ той отива въ Военното училище. Това, което вънкашно не достигаше, за да се кристализиратъ умствените и духовни дарби на Йордана, научната методика на военната дисциплина го допълни. Военното училище е едно важно стъпало въ живота на Йордана за оформяването му като съзнателна волева личност съ методъ и дисциплина въ преследването на единъ общественъ идеалъ до самопожертвуване. Такъвътъ той се явява и като доброволецъ въ Балканската война и като офицеръ въ големата война. Двете поражения отъ войните съдействуватъ, за да се засилватъ още повече тия духовни качества у Йордана.

И това е напълно понятно. Защото пораженията събуждатъ силите и волята само у ония избраници, които усъщватъ дългъ и призвание да се борятъ съ сѫдбата и да я побеждаватъ.

Не по-малко решителенъ етапъ въ живота на Йордана бѣ той следъ напуштане на военната служба и заминаването му за Виена. Тукъ той се предава на научни занятия и на изучаване на нѣмския езикъ съ волята и любовта, които го отличаваха. Тука той вижда другъ животъ, другъ свѣтъ, а по-сетне, поради изискванията на неговата служба на Македония, той дохожда въ най-близко съприкосновение съ хора съ високо положение. Въ тия скитания по свѣта и въ тия среци съ другъ свѣтъ нищо не отбѣгва отъ неговото любопитно и наблюдало око и отъ неговото вѣчно желание да се учи и усъвършенствува въ всѣка посока на живота. Виена най-напредъ и другите му пътувания следъ това направиха отъ Йордана човѣкъ на научния методъ и на изисканата западно-европейска елегантност. Какви спомени будятъ у мене среци съ Йордана отъ около 10 години насамъ въ Австрия, Германия, Италия и Швейцария!...

Неговата лоялностъ бѣ съвѣршена и отъ нея можеха да се възползватъ и най-скромните и даже презрѣните въ живота. Какъвъ урокъ за лоялност и състрадание даде Йорданъ на единъ случаенъ приятелъ въ чужбина...

Въ своето надгробно слово Високопреосвещениятъ Софийски митрополитъ ни представи Йордана като човѣкъ вѣрващъ. И той бѣ правъ въ това свое твърдение. Душата на Йордана отражаваше едно възвищено мистическо чувство, въ което той съединяваше вѣрата въ Бога и вѣрата въ свободата на Македония. Лани, на Великденъ, бѣхме въ едно малко място въ Швейцария. И двамата бѣхме въ една мисъль: да идемъ въ единствената католическа черква.

Следъ литургията свещеникътъ държа една прочувствена проповѣдь. Той говори за значението на празника: за страданията на Христа-Изкупителя и за неговата жертва за нашето спасение. Той говори право на сърдцата ни. Когато проповѣдъта се свърши и ние се погледнахме, готови да последваме вѣруващите къмъ изхода на черквата, изтрихме сълзите отъ очите си, следъ като си казахме: кога ще можемъ да се черкуваме у дома, а не въ чужди земи?...

Мистическото чувство на Йордана не бѣ едно слѣпо чувство на непросвѣтенъ фанатикъ. То бѣ вѣра въ доброто у човѣка и въ живота. Рожденътъ отъ това чувство, той оставилъ оръжието, когато тръгна за черква. И той стана жертва на тая своя вѣра. Какъвъ вѣченъ поводъ за угрizение съвѣстьта на тия — които и да сѫ тѣ, които пратиха неговите убийци по диритѣ му!...

Въ тоя обликъ Йорданъ е единъ типъ на физически, умствено и духовно завършенъ човѣкъ. Характерните му черти сѫ: чувство на дългъ и на отговорност, самообладание, смѣлост, методъ въ мисъльта и въ действието, духъ на последователност, постоянство и вѣра въ доброто.

Съ тия свои характерни черти Йорданъ бѣ достоенъ синъ на своите родители, както и тѣ бѣха достойни за своя първенецъ. Съ какъвъ геройченъ стоицизъмъ тѣ стоеха предъ безжизнения

тъхенъ любимецъ! Но кой може да измѣри дълбочината на тъхната скръбъ?!

Самообладанието е нераздѣлно отъ дълбоките усъщности. Всичко това създава волевия човѣкъ, предназначенъ да заповѣдва и да води.

Йорданъ и неговитѣ родители взаимно се отражаватъ единъ въ други.

Загубата отъ преждевременната смърть на Йордана е неизмѣримо голѣма. Но ще умре ли съ него заедно дѣлото на Македония? Презъ време на голѣ-

мата война, покойниятъ полковникъ Борисъ Дранговъ ми каза: „Великиятъ хора трѣбва да умратъ, за да повлѣкатъ съ своята саможертва народа следъ себе си“. И влачи тия жертви — една отъ друга поголѣми — тоя народъ следъ себе си отъ половина вѣкъ насамъ. Той и тѣ — неговитѣ рожби — сѫ духътъ на Македония. Йорданъ бѣ и ще остане навѣки въплъщение на тия духъ. И тия духъ ще победи когато и да е. Защото духътъ е непобедимъ!...

Тома Карайововъ.

Деветиятъ конгресъ на македонските братства въ България

Независимо отъ значението, което конгреситѣ иматъ за засилване на емиграцията въ организационно, материално и морално отношение, последнитѣ три конгреса на македонските братства въ

най-висшъ институтъ — Националния комитетъ. Деветиятъ редовенъ конгресъ, който се състоя отъ 25. до 28. януари т. г., бѣше честитъ да констатира за излишенъ путь неразрушимото единство

Делегатитѣ на деветия конгресъ на македонските благотворителни братства въ България, състоялъ се въ София на 25., 26., 27. и 28. януари 1931 година.

България иматъ и едно по-друго значение: седмиятъ конгресъ отъ 1929 год. трѣбваше да подчертая единодушието и здравата сплотеностъ на организираната македонска емиграция въ България срещу опититѣ на довчерашни свои братя да смутятъ това единодушие, да разединятъ емиграцията и да я хвѣрлятъ въ братоубийствена борба; тоя опитъ биде осуетенъ, както предъ конгреса, така и въ самия конгресъ отъ здравия разумъ на македонската емиграция и отъ единния духъ на делегатитѣ и въ тоя седми конгресъ. Осмиятъ конгресъ, свиканъ презъ сѫщата година два месеца по-рано, изобрази заблудитѣ, които въ „Вардаръ“ и една нелегална литература съеха всрѣдъ емиграцията и всрѣдъ българското общество съ нескритата цель да се руши македонското освободително движение, изградено съ толкова идеализъмъ и съ толкова скжпи жертви, които родината продължава да дава отъ половинъ вѣкъ насамъ; тоя конгресъ не по своя вина, а по наложителната сила на обстоятелствата свали маската на онѣзи македонци, които само отъ лични подбуди се опълчиха и срещу легалнитѣ македонски организации, излагайки безогледно значението и ролята на тѣхния

на македонските братства въ България и на всички македонци, които сѫ се подредили подъ свѣтлото знаме на единното македонско освободително движение.

Съставътъ на делегатитѣ и въ тритѣ тѣзи конгреси бѣше остьръ показателъ на голѣмия интересъ, който македонската емиграция прояви къмъ своята сѫдба като организирано цѣло и къмъ сѫдбата на своята родина презъ последнитѣ три години; емиграцията бѣше изправена предъ страшната опасностъ да се заразятъ нейнитѣ членове отъ базила на разединението и на разрушението; тоя пъкленъ замисълъ намѣри морална и материална подкрепа и у фактори извѣнъ македонските срѣди; отдѣлни слаби души се поддадоха на изкушението; отдѣлни личности временно повлияха и върху едно две братства и всѣхъ смутъ въ душитѣ на членовете имъ; предъ тази страшна опасностъ трезвиятъ умъ и здравото чувство на македонската емиграция състанаха ѝ пътеводна звезда: многочислената нейна интелигенция и всички други македонски съсловия бѣха обхванати отъ общата загриженостъ да се запази единството и единодушието между всички македонци съ такта на мѣдростъта, на спо-

кайствието, на търпението, дори и на жертвите — морални и материални; защото злото бушуващо безогледно и въ страшна самозабрава; то не пощади дори и Националния комитетъ; обаче, провидението не се съгласи да се даде жертвата, която куршумите на ул. „Узунджовска“ поискаха да взематъ; Националниятъ комитетъ и братствата не изгубиха присъствието на духа, не потърсиха въ борба удовлетворение на тия безумни куршуми. Ето това търпение, това спокойствие и тая мъдра тактика на Комитета и на братствата осигуриха на македонската емиграция честта и правото да дочака най-сетне края на бушуващото зло, което наистина дойде, ала за голъмо нещастие, за голъма скръб и за голъмъ срамъ на онзи, които взеха последната жертва въ лицето на видния револю-

г. Панчо Тошевъ, подпредседатели: г. г. Емануил Ляпчевъ и Дамянъ Башевъ и секретари: г. г. Щеро Божиновъ, Богданъ Фурнаджиевъ, Филипъ Николовъ и Тодоръ попъ Паневъ. На конгреса се явиха надъ 400 делегати отъ 208-тъ братства; отъ тяхъ 26%, съ висше образование и 70% съ сръдно; представени бъха всички македонски кръгове — отъ професора, генерала, търговеца, свещеника и учителя до еснафа и работника.

На конгреса бъха засвидетелствувани симпатии отъ всички легални братски организации въ България и отъ чужбина, отъ организациите на останалите български поробени покрайнини и отъ най-видните родолюбиви организации въ България. Къмъ тия симпатии тръбва да се прибави и почитъта, която евреите засвидетелствуваха на конгреса чрезъ председателя на еврейската консистория въ София, г. запасният полковникъ Таджеръ.

Конгресът извика силно внимание у публиката и го задържа до края на четиридневните заседания. Това се дължи на голъмтъ въпрос, които отчетътъ на Националния комитетъ извика на обсъждане, както и отъ ораторите, които се стараеха най-обективно и най-всестранно да обосноватъ особено необходимостта отъ сила организация, отъ здрава дисциплина, отъ голъми материални сръдства и отъ неуморима дейност предъ всички международни политически и обществени фактори, както и отъ пълното осъзнание на македонската проблема при съзнанието, че всичко това може и да не я разреши, но ще биде сигуренъ материалъ за оня съдъ, който единъ денъ мирно или следъ нови кърви ще гледа и дългото на

Македония противъ нейните поробители.

Всички разисквания се водеха въ духъ на взаимно уважение и на голъма загриженост; съ този духъ и съ тая дисциплина конгресът на македонците наистина представляваше парламентъ, както бъ нареченъ отъ единъ ораторъ. Въ тоя парламентъ бъ събрана интелигенцията на Македония и тръбваше човекъ да чуе какъ единъ отъ ораторите съ философски за възрастта си методъ разви първото условие за успъха на македонското дъло — силната организация; тръбваше човекъ да чуе и она пълна съ духъ и съ вѣра въ крайното тържество на македонската борба речь на другъ ораторъ, за да почувствува живата сила на Македония и нейната коравина, подчертани отъ председателя на Националния комитетъ — гаранции, че тая борба ще стигне своя логиченъ край — свободна Македония.

Конгресът взе редъ резолюции, въ които се подчертава невъзможния режимъ въ Македония подъ гръцка и сръбска власть и се иска отъ Обществото на народите учредяването на специаленъ органъ, който да следи на самото място изнълнението на договорите за малцинствата: отваряне училищата и черквите на българското население; завършване на бължанцитъ и амнистия на всички преследвани по политически съображения. Резолюцията до великиятъ сили отново сочи печалния фактъ, че Балканскиятъ полуостровъ е аrena на

Бюрото на конгреса: Панчо Тошевъ, председател (сръдният въ първия ред), Дамянъ Башевъ, първи подпредседател (вдъясно отъ него) и Емануил Ляпчевъ, втори подпредседател (вляво отъ него). Секретари (отъ ляво къмъ дясното): Тодоръ попъ Паневъ, Богданъ Фурнаджиевъ и Филипъ Николовъ.

ционеръ Йорданъ Гюрковъ. Жертва скъпа, чрезъ която скъпо се изкупи капитулацията на злото, за да не можемъ да почувствувааме достатъчно силно радостта отъ тоя неговъ край.

Презъ времето на тия три конгреси македонската емиграция издържа морално една победа въ една борба, която недостойни синове на Македония ѝ откриха, безъ всъко основание. Презъ това време македонската емиграция доказа, че за нея, па и за всички българи и за всички почтени хора въ свѣта македонското освободително движение е надъ всички лични чувства, страсти и смѣтки и че то е неатакуемо, защото въ своята сѫщност представя единъ клонъ отъ великата идея за свободата на човѣка, на народите и на цѣлото човѣчество. Организираната македонска емиграция въ България, която брои надъ 600 хиляди души, израства въ очите на цѣлия свѣтъ като единъ мощнъ политически организъмъ, който съ всички сръдства на една легална борба здраво отстоява свещената кауза на своята родина и всѣки денъ печели симпатии на много учени, общественици и писатели въ чужбина и ги ангажирва за дългото на Македония.

Конгресът се откри въ театъръ „Рояль“ и заседава 4 дена. Председателът на временното бюро, г. Благой Димитровъ — най-стариятъ отъ делегатите на конгреса — предложи и биде избрано постоянно бюро въ следния съставъ: председателъ:

непрестанни стълкновения между потиснати и потисници и изказва убеждението, че само ревизията на мирните договори и създаването отъ Македония самостойна държава е едничкиятъ изходъ отъ това положение на Балканитъ.

Като изтъква демоничния планъ на сръбската диктатура да затрие поробените народи, резолюцията до хърватския народъ пожелава, връзките между Хърватско и Македония да станатъ още по-тесни, за да осигурятъ бѫдещето щастие на Хърватско и на Македония.

Тукъ ще приведемъ резолюцията на конгреса до борческото население въ Македония, до ней-

На младите студенти, които чезнатъ изъ Нишките зандани, на затворниците отъ „Лепа Глава“ и подземията на разните сръбски и гръцки тъмници, конгресът отправя братски поздравъ и цѣлува тѣхните бледи чела.

Братски поздравъ конгресът изпраща и на всички наши емигрантски организации въ България, Америка и въ другите държави въ Европа, които, сплотени около единното знаме на Македония, работятъ за тържеството на нашата идеалъ — свободата на Македония.

На радетелите и защитниците на нашата права кауза, които така честно и така доблестно изнасятъ истината предъ съвестта на общественото мнение въ чужбина, конгресът съ благодарност имъ стиска ръката и вѣрва, че тѣхните усилия, които сѫ продиктувани само отъ единъ човѣшки дългъ къмъ нашата поро-

Отдѣление отъ Кратовската чета презъ време на Илинденското въстание.

нитъ мъженици затворници изъ тъмниците на Югославия и Гърция, до македонските организации и до честните и смѣли защитници на македонската кауза:

„Деветиятъ редовенъ конгресъ на македонските емигрантски организации въ България, състоялъ се на 25., 26., 27. и 28. януари 1931 год. въ София, манифестирали своята несломима воля да продължи борбата си до крайния успѣхъ на нашето свето дѣло, изпраща своя братски приветъ на потиснатите подъ чуждо иго негови братя и сестри, които така самоотвержено и упорито носятъ кръста на борбата, въпреки всички инквизиторски мѣрки на една тиранична властъ, която петни човѣчеството и неговата култура.

Конгресътъ молитвено се прекланя предъ гробовете на загиналите за свободата на нашето озложено отечество, а на борците, които денъ и нощъ броятъ изъ нашата свещена земя и бранятъ нейната честь, конгресът имъ изпраща своята адмирация и почитъ за саможертвата, която тѣ поднасятъ предъ жертвеника на нашата свобода.

бенъ народъ, ще се увѣнчае съ пъленъ успѣхъ за тържеството на правдата, които е първата основа за истински и траенъ миръ, както на Балканитъ, така и въ Европа“.

Следъ деветия редовенъ конгресъ на македонските братства въ България и следъ настѫпилото помирение и спокойствие у македонските духове, се открива най-благоприятната перспектива за нови постижения на македонското освободително движение; то сега повече отъ всѣкога налага на всички македонци, организирани легално и нелегално, да напрегнатъ всички сили, за да поведатъ още по-силно и по-буйно борбата въ Македония и предъ чуждия свѣтъ, за да подгответъ онѣзи условия, които ще наложатъ на съвѣстта на човѣчеството да признае правдата и на Македония.

Велико Либеновъ.

Георги Петровъ-Ербапо

Роденъ е презъ 1890 година въ село Света Петка, Демирхисарска околия (Сърско). Като младъ още, той се е отличавал съ своя буенъ характеръ, съ своето безстрашие и съ своя похваль и затова другаритъ му сѫ го назовавали *Ербапо*. Съ това име, впоследствие, сѫ го назовавали и съчетницитъ му.

Въ борбата срещу турския режимъ той е взималъ активно участие, било като легаленъ работникъ, било като нелегаленъ ратникъ. Като войникъ е участвувалъ и въ Балканската война. Следъ злополучния край на тая война, когато турскиятъ режимъ въ любимия отъ него Сърски край биде замъненъ съ гръцки режимъ, той се отдава отново въ служба на революционната организация, която бѣше открила борба противъ тоя режимъ.

Четникъ въ разни чети, Ербапо се подвизава въ тая борба до обявяването на голъмата война. И въ тая война той участвува пакъ като войникъ. Погромътъ отъ нея презъ 1918 година не го отчая и ние го виждаме отново въ редоветъ на борците противъ омразния режимъ на пръщълците-гърци.

Много и голъми сѫ подвизитъ, които красятъ дългата революционна дейност на Ербапо. Най-

последниятъ и най-смѣлиятъ отъ тѣхъ бѣ унищожаването, лично отъ него, на рода отстѫпника Тодоръ Петровъ Ивановъ, родомъ отъ Демирхисарското село Мжница.

Отъ предателствата на тоя извергъ бѣше писало мало и голъмо въ Поройския и Демирхисарския краища. Повече отъ 500 души невинни българи пълнѣха гръцките зандани въ Съръ и Сърско. По това време тамъ действуваше четата на Поройския войвода Илия Аврамовъ. Четникъ въ тая чета бѣше и Ербапо. Единъ денъ, съ благословията на своя войвода, той се откъсва отъ четата и тръгва по диритъ на предателя. Търсейки го, той го издебва на пътя между селата Шугово и Мжница и съ нѣколко куршума го повалва мъртавъ.

Измъченъ и изнуренъ отъ нѣколкогодишната си четнишка дейност, напоследъкъ Ербапо бѣше се прибралъ на почивка при семейството си въ едно погранично селище въ българска Македония. Тамъ единъ старъ плеврить, добить презъ време на четничеството му, а подновенъ отъ една нова простуда, го осмърти.

Така завърши своя бурень животъ юначиятъ синъ на Македония — Георги Петровъ-Ербапо. Да бѫде вѣчна паметъта му!

Спомени и преживѣлици отъ бурната 1903 година

[Продължение отъ книга 1 (31) и край].

Тамъ бѣха и четитъ на генералъ Цончева, Янкова, Сандански и други.

Отъ това място се виждаше ясно Разлошко, Мехомийско и нѣколко села. Оттукъ вече не се раздѣлихме съ Цончева и Янкова, движехме се все заедно. Само че тукъ движението (походътъ) ставаше повечето денно време, не стоехме никогаш отъ 2—3 дни повече на едно и сѫщо място.

Заминахме къмъ Неврокопъ, кѫдето се срещахме съ мѣстнитъ чети на Атанасъ Тешовалията, Копаранъ чаушъ и други. Откато бѣхме заминали отъ България, топла храна не бѣхме яли. Тукъ, обаче, Неврокопските разпоредители бѣха организирали по-добре работата. Заварихме, че се вари (готви) ядене въ голъми казани, което ядене се сипваше въ особени сѫдове: голъми букови дър-

вета, дълги повече отъ 10 метра, издѣлбани, и тамъ се сипваше чорбата. Яденето се приготвяваше отъ месо съ оризъ или съ *дивъ лукъ* — една трева, която миришеше по-малко на лукъ. Въпрѣки това, чорбата бѣше много вкусна.

Следъ яденето го ударихме на хорѣ и пѣсни. Музиката се състоеше отъ една гайда и нѣколко тамбури. Тукъ прекарахме нѣколко дни, следъ което се снабдихме съ провизии, които се състоеха отъ захаръ, сланина и хлѣбъ, а следъ това забродихме пакъ изъ Пириня. Нѣщо следъ единъ-два дни се спрѣхме на една голъма равнина, въ срѣдата на която, както и по хълтнинитъ на балкана имаше голъми и малки езера.

Тукъ ни правѣше впечатление, че имаше много непознати на мене чети и четници. Това представ-

ляващо нѣщо като сборенъ пунктъ. Войводите правѣха всѣки денъ събрания и на тия събрания не допускаха никакъвъ четникъ. Изглежда, че тукъ се решаваше сѫдбата на Турция и се опредѣляше денътъ за общата революция. Чуваха се спорове, пререкания, но какво се решаваше, никой не знаеше, а само предполагахме, че това е решаваше и отъ голѣмо значение събрание. Тамъ бѣха четитѣ отъ много района.

Презъ това време азъ ходѣхъ отъ чета въ чета, любувахъ се на хубавитѣ оржия, защото не всички чети бѣха въоружени еднакво. Най-добре бѣ въоружена четата на Сандански, въ която влизаше мой приятел Йонко Вапцаровъ и Иванъ Добринищанина. Пушкитѣ имъ бѣха все карабини, револвери нагантъ, дрехи еднакви, хубави и здрави. Този човѣкъ ми правѣше особено впечатление. Наблюдавахъ го, като се отдѣли отъ заседанието, често си потеглюваше брадата и често плюеше (сигурно отъ привичка). Но все ми се виждаше неспокоеенъ и сърдитъ. Изглежда, че най-после споровете се разрешиха, постигна се споразумение и се опредѣли деня и часа на въстанието, което на насъ не бѣше известно.

Раздѣлихме се и всѣка чета тръгна за своето място назначение и районъ.

Нашата чета ведно съ четитѣ на Цончева, Янкова, Левтерова и други тръгнахме заедно.

Изглеждаше, че ние ще действуваме заедно. На другия денъ липса револверът на руския кореспондентъ. Обискираха ни всички и ни подвеждоха подъ клетва. Обаче, никой не го каза.

Вечеръта капитанъ Шипковъ, кореспондентъ и милосердната заминаха за село Банско, защото Шипковъ бѣше боленъ и щѣше да се заврне въ България ведно съ кореспондента. Останали да прекаратъ деня въ Банско, милосердната, както отпосле ни разправяше, презъ деня се облѣкла въ женски дрехи и излѣзла изъ селото, въпрѣки че Шипковъ и охраната му не ѝ позволявали да стори това.

Край селото била разположена една турска рота на палатки или чадъри, както ги наричаха.

Началникътъ-офицеръ на тази рота срещналъ въ селото милосердната и понеже се усъмнилъ въ нея, запиталъ я откѫде е. Тя му обяснила, че била родомъ отъ Самоковъ, че била милосердна сестра и че дошла въ Банско по обиколка.

— Добре — казалъ ѝ офицерътъ — кажете ми кѫде сте на квартира и мога ли да ви посетя довечера, за да си поприказваме.

Милосердната му отговорила, че още не се е настанила на квартира и незнае кѫде ще се настани, но намира за по-умѣсто, тя да отиде въ квартирата му, вмѣсто той да я посети въ квартирата ѝ.

Офицерътъ съ радостъ се съгласилъ на тая комбинация и съ още по-голѣма радостъ я очаквалъ въ квартирата си.

Чакалъ, дѣлго чакалъ, но милосердната не дошла...

На другия денъ пратиль да я дирятъ, обаче, напразно — нигде не я намѣрили. Усъмнилъ се той, защото забелязалъ, че коситѣ ѝ били подстригани. Направилъ щателенъ обискъ, обаче, напразно: гостенката сѫщата вечеръ се измѣкнала благополучно отъ селото.

Презъ това време ние бѣхме на бивакъ надъ село Банско. Единъ денъ трѣбваше да се отиде до самото село Банско, кѫдето лежали селските говеда, за да се докараль добитъкъ за ядене.

Тѣзи говеда лежали надъ селото много близо до турския лагерь. Питаха кой желае доброволно да отиде за тамъ. Азъ пожелахъ и ведно съ двама четници и единъ куриеръ тръгнахме вечеръта късно за тамъ. Поржча ни се да искаме отъ говедаря да ни хване голѣмия юнецъ на нѣкой си Йонко хаджи Антоновъ.

Отидохме. Обаче, юнецътъ не се дава да се хване и едва съ вижда успѣхме да го опримчимъ и хванемъ, а това ставаше съвсемъ близо до турския лагерь.

Заклаха юнца, раздадоха месо и хлѣбъ и заминахме още на другата вечеръ по направление къмъ Бѣлица. Минахме пакъ презъ Мехомийско близо до самия градъ Мехомия, презъ Горно и Долно Драглище и осъмнахме въ балкана. Тамъ сѫщо имаше заклано и опечено овнешко месо.

Презъ деня часовитѣ доведоха двама четници, които искали да избѣгатъ презъ границата; и двамата бѣха отъ Сливенъ; единиятъ билъ братовчедъ и отъ рода на Хаджи Димитъръ. Полковникътъ

Борисъ Илиевъ — Берковчанина, началникъ на партизански отряди, действуващи въ тила на турската войска презъ време на Балканската война (1912-1913 години).

удари нѣколко пъти този герой съ бастона си, като го обруга предъ четата.

— Ти — каза полковникътъ — опетни името на хаджи Димитра; ти не си згслужилъ хлѣба, който си яль досега.

Този сливнелия бъ добре облъченъ съ нова войнишка шинела, която полковникът взе отъ него и я даде на мене (азъ дотогава бъхъ безъ горна дреха).

— Виждашъ ли това дете, което е три пъти по-малко отъ тебе; засрами се!

Какво стана после съ тъзи сливнелии, не ги видѣхъ вече, обаче, на мене тъхното бѣгство ми помогна, че се снабдихъ съ топла дреха.

На другия ден между четниците се шушукаше, че въстанието е опредѣлено и че тази вечеръ ще се обяви общата революция. Забелязваше се

галъ още цѣлъ табуръ (полкъ), а ние сме всичко 35 души.

Куражътъ ни се уби; и най-куражлията изгуби присѫтствието на духа — стана една паника. Спрѣхъ настѫпленето и се изпрати куриеръ до Главната квартира за инструкции. Не чакахме дълго. Куриерътъ се върна съ заповѣдъ, на всѣка цена да се влѣзе въ Бачево, като се изпрати и четата на Левтерова, която трѣбваше да навлѣзе отъ западната страна, тъй като ние влизахме отъ източната

Нѣма що. Подчинихме се и тръгнахме съ голѣма предпазливост и страхъ.

Нѣкогашнитъ македонски хайдути — предвестниците на революционното дѣло въ Македония. При появата на това дѣло, тѣ, почти всички, се отказаха отъ дотогавашната си хайдушка дейност и станаха негови сподвижници. На нашата снимка сѫ снети само една малка част отъ тия приказни македонски юнаци. Между тѣхъ сѫ Кочо Лютата, Донч Златковъ и Кочо Муструка (правостоещтѣ 4., 5. и 6. отлѣво къмъ дѣсно).

голѣмо раздвижване, даваха се наредждания, пристигаха често куриери отъ съседнитѣ села и чети, събраха се сведения и пр. Въ недѣля сутринята ни се раздадоха провизии, месо и хлѣбъ и се приготвихме за походъ. Щомъ се смрѣкна, нашата чета потегли къмъ село Бачево, други чети потеглиха за други страни, а тамъ остана, като укрепителенъ пунктъ, цѣла чета, като ни се каза, че сборниятъ пунктъ ще бѫде тамъ. Потеглихме пакъ по сѫщия редъ, наредени единъ подиръ другъ, съ пълни пушки и готови бомби. Нашата чета бѣ опредѣлена да навлѣзе въ село Бачево, да запали турска махала и по такъвъ начинъ да се подмами редовната турска войска да напусне Мехомия, а четитѣ да навлѣзатъ въ града. Щомъ като стигнахме близо до селото, което отстоеше само на 3 км. отъ Мехомия, посрещнаха ни селяни отъ сѫщото село и ни съобщиха, че въ селото имало половинъ табуръ аскеръ, а и тази вечеръ присти-

Учительтъ отъ селото бѣше разпоредителъ. Обясни ни, че едната махала била турска, а другата българска. Напомни ни и паролата, която ни бѣ дадена при тръгване. А тая парола бѣше: „Ко тамъ?“ Отговоръ: „Александъръ Македонски“.

При влизане въ селото виеха всички кучета каточели селото е обсадено отъ вълци. Другарътъ ми, който бѣше подиръ мене, презъ всичкото време се кръстѣше и го чувахъ да шепне едни и сѫщи думи: „Божичко, Света Богородичко, запази мъ читавъ и здравъ!“

Влѣзохме по пътя, който раздѣляше двете махали. Още на първата улица, която се отдѣляше за турска махала, учительтъ оставилъ мене богомолеца и ни каза: „Вие ще пазите тукъ, никога нѣма да пропуснете, който не знае паролата, ще го стреляте“.

Другитѣ четници завиха изъ турска махала. Азъ съ запната пушка се допрѣхъ до жгъла и

една къща и очаквахъ всъки моментъ да ни нападне и излови аскерътъ като пилци. Въ този моментъ отъ насрещната турска къща се даде къмъ мене изстрелъ. Уплашихъ се много и изпаднахъ въ ужасъ; такъвъ страхъ никога презъ живота си не бѣхъ изпитвалъ. Усъщахъ, че косата ми е щръкнала право нагоре и каскетътъ ми падна на земята. Помислихъ, че съмъ ударенъ, обаче, не чувствувахъ никакви болки. Следъ малко се зачува пунични изстрили изъ селото, появиха се нѣколко пожара. Селото и махалата пламнаха. Чуваха се пѣсни на четниците, викове ура и проче. По сѫщата улица се зададоха нѣколко души, които, щомъ ни забелязаха, стреляха. Стреляхме и ние срещу тѣхъ. Страхътъ ми презъ това време премина. Азъ се опомнихъ, куражътъ и мѫжеството ми се възвърнаха и се чувствувахъ извѣнредно спокоенъ. Опитахъ се да хвърля една бомба презъ прозореца на къщата, откъдeto ни стреляха, обаче, тя се удари въ черчевето и падна на улицата, където щѣше да избие мене и другаря ми.

Въ къщата, до която се бѣхъ подслонилъ, живѣха каракачани-власи и въ този денъ имали сватба. Така ни разправи младоженецъ-влахъ, който слѣзе и дойде при нась. Треперяйки, той запита, що става и какво ще стане. Обяснихъ му, че ние сме освободители на Македония, добри хора сме и нѣма защо да се страхуватъ отъ нась, защото ние ще останемъ за винаги въ Македония, а турцитъ ще прогонимъ. Сѫщиятъ ми предложи тютюнъ, обаче, азъ хвърлихъ око на силяха му, който бѣше новъ и украсенъ съ рази пулове (жълти копчета). Поискахъ му го и влахътъ безъ съпротива ми го даде.

Пожарътъ отъ чашъ на чашъ се усливаше. Тѣкмо ѩо влахътъ си отиде, изъ улицата се зададе човѣкъ. На запитването ми: кой е и каква е паролата, той отговори: „Азъ съмъ“. Разбрахъ, че е българинъ, обаче, другарътъ ми стреля и го удари. Горкиятъ човѣкъ пристъпи още нѣколко крачки, говорейки: „Защо стреляте, нали ви казахъ, че съмъ азъ, сбогомъ, братя, азъ отивамъ... залюлъ се и падна.

Палежитъ продължиха до разсъмване. Около 1 часъ преди да се съмне, нашата чета почна да се изтеглюва по сѫщия путь и ние я последвахме. Събрахме се край селото, до гробищата — дали бѣха турски или български, не зная. Тамъ се пре-брояхме. Указа се, че има само двама леко ранени четници и единъ тежко раненъ селянинъ, който следъ нѣколко часа почина. И другата чета се изтеглила по сѫщия путь. Указа се, че въ селото не е имало никаква редовна войска, а селянитъ ни изльгаха съ цель да не влизаме и палимъ селото имъ.

Отстѫпихме и, безъ да бѫдемъ преследвани и обезпокоявани отъ никого, спрѣхме се до полите на Балкана, гдето се окопахме набѣрзо. Развѣ се знаме, което за пръвъ путь видѣхъ и тамъ очаквахме турцитъ, обаче, презъ цѣлия денъ никакво преследване нѣмаше. Преди да се мръкне, даде се запо-

вѣдъ за настѫпление, само че не настѫпихме както по-напредъ единъ следъ другъ, а се прѣснахме въ верига и заехме северозападнитѣ височини на село Бачево, гдето се окопахме. Презъ цѣлия денъ нѣмаше сериозна престрелка. Отвреме-навреме само си размѣняхме съ турцитъ рѣдки и единични изстрили. Даде се заповѣдъ за отстѫпление чакъ когато се стѣмни. Събрахме се близо надъ селото. Полковникъ Янковъ, навѣрно, за да прикрие отстѫплението, запита, кои момчета биха пожелали да влѣзатъ въ Бачево, за да хвърлятъ нѣколко бомби. Азъ пожелахъ прѣвъ, обаче, вторъ не се указа. Тогава полковникътъ отмѣни решението си и се почна отстѫплението къмъ гората. На другия денъ бѣжанцитъ отъ Разложко поемаха заедно съ нась, като бѣха взели съ себе си кой каквото

Селянки отъ Ениджевардарското село Постоларе на „безогнено“ праче при горещите извори на Пела — нѣкогашната столица на Филипа и Александра Македонски.

можеше. Карака и добитъкъ свой и който имъ се попаднѣше и всичко вървѣше заедно съ нась. Единъ селянинъ носѣше тенекия съ ракия. Поискахъ му да ми даде малко да пия и той ми даде. Пихъ отъ самата тенекия. Трѣбва да съмъ пилъ бая, защото главата ми се бѣше забърлявила.

Азъ почнахъ да утешавамъ селяните и да имъ разправямъ, че нашето отстѫпление е временно и че ние пакъ ще се върнемъ. Куриери идваха често и донасяха сведения отъ другите райони, обаче, все неблагоприятни за нась.

Събраха се много бѣжанци.

Презъ това време се чу единъ изстrelъ; всъки грабна пушката, като помислихме, че сме нападнати. Указа се, обаче, че единъ отъ мѣстната чета убилъ единъ четникъ, когато го е поставялъ за часови и избѣгалъ къмъ границата.

Нашата чета трѣбаше да приведе бѣжанцитъ и добитъка презъ границата. Раздѣлихме се на две групи: едната трѣбаше да отиде близо до единия турски постъ и да залегне, а другата трѣбаше да направи сѫщото до другия турски постъ, а бѣжанцитъ да минатъ презъ срѣдата и следъ като минатъ, ние трѣбаше да се завърнемъ.

Преминаването на бѣжанцитъ стана благополучно. Въпрѣки голѣмия шумъ, турските войници не се обадиха.

Добри Станчовски.

Първият ми ден въ Цариградъ

(Изъ моите спомени)

Откакъ влакът потегли отъ Кулели-Бургазъ чакъ до Буюкъ-Чекмедже, азъ и Едипъ-бей прекарахме въ пълно мълчание. Той бъше се свилъ въ едно къщо на канапето и, вдълбоченъ въ мисли, нервно, отвреме навреме, дърпаши дебелитъ си мустаци. Азъ пъкъ на другото къщо, съ паднали клепачи, преструвахъ се на заспалъ. Зеницитъ на очите ми, обаче, бъха отворени, тъй като искахъ да видя какво ще стане съ мене. Този човѣкъ, който

Тетовецъ.

бъше тъй любезенъ съ мене и на два пъти ме спаси, сега, когато ме взе подъ свое „покровителство“, замъкна и думица не ми проговорва.... Какво е било вълнението на моята душа, никой не е въ състояние да изпита, даже азъ самъ до денъ днешенъ — следъ трийсетъ години — тръпки ме

Димитъръ

Димитъръ Запряновъ е роденъ презъ 1883 година въ с. Каараорманъ, Хасковско. Той бъше младежъ съ крайно буенъ темпераментъ. Тъсни бъха за него Родопскиятъ баири и той още 18 годишънъ, въ началото на 1902 година, взема участие въ Одринското въстание. Презъ 1905 година, като войникъ въ 8. пионерна дружина въ гр. Стара Загора, той дезертира и заминава въ Драмско съ

побиватъ предъ тая страшна тогавашна неизвестностъ...

Чакъ когато кондукторътъ влязе въ купето ни и прибра билетитъ ни, Едипъ-бей рече:

— Ти въ кой хотелъ ще слѣзешъ?

— Въ хотелъ Македония.

— Разбрахме се...

Това „разбрахме се“ много ме озадачи и сърдцето ми почна по-силно да бие...

— Не е ли по-добре да слѣзешъ въ хотелъ Токатлиянъ... Тамъ слизатъ европейци, не е подозрителъ и нѣма да имашъ неприятности.... Ако нѣмашъ пари, азъ мога да ти заема...

Още по-голѣми страхотии преизпълниха цѣлото ми сѫщество...

Въ кои ржце съмъ изпадналь азъ? Кой е този човѣкъ? Въ гибелъ съмъ!... Пропаднахъ!...

— Не се беспокой. Азъ ти говоря за твое добро. Азъ те разбирамъ...

— Какво ме разбиращъ? Азъ имамъ пари... Азъ съмъ обикновенъ пѣтникъ, бей ефенди... Азъ отивамъ на лѣчение въ Цариградъ... Азъ страдамъ отъ грѣдна болестъ... (и почнахъ насила да кашляямъ).

Той се горчиво изсмѣ и добави:

— Въ Цариградъ полицията е страшно организирана... Внимавай!... Добре е да се вслушашъ въ моите съвети... Ние на гарата ще се раздѣлимъ и може би никоганѣма дасе видимъ... Запази добъръ споменъ за мене...

Влакът изsviri и спрѣ на гарата Сиркеджи.

Едипъ-бей грабна разкошния си куфаръ и се изгуби изъ навалицата.

При мене дойдоха нѣколко полицаи, провѣриха паспорта ми и ме освободиха.

Десетки файтонджии задърпаха бедното ми куфарче и алчно ме питаха въ кой хотелъ ще слѣза.

Безразлично ми бъше.

Качихъ се на единъ файтонъ и казахъ на файтонджията да кара къмъ Пера, къмъ голѣмата улица на Пера.

Следъ нѣколко минути азъ бѣхъ на моста на „Златния Рогъ“, гдето ни спрѣха, платихме нѣколко металика — право за преминаване на моста, и минахме отсреща въ Галата.

Тежка мъгла бѣше покрила грамадния градъ.

Сиренитъ на парадите отъ пристанището на „Златния Рогъ“ зловещо пищѣха.

Улицитъ бѣха преизпълнени съ народъ, който тичаше на работа.

Малко се почувствувахъ свободенъ отъ всѣко око, което можеше да ме гледа.

Потънахъ въ мъглата и се изгубихъ въ столицата на нашитъ тогавашни тириани.

Александъръ Кипровъ.

Запряновъ

четата на войводата Михаилъ Даиевъ. Като четникъ и войвода, Димитъръ Запряновъ си спечели уважението всрѣдъ мѣстното население и другаритѣ си, поради своята бойкостъ и неустрашимостъ.

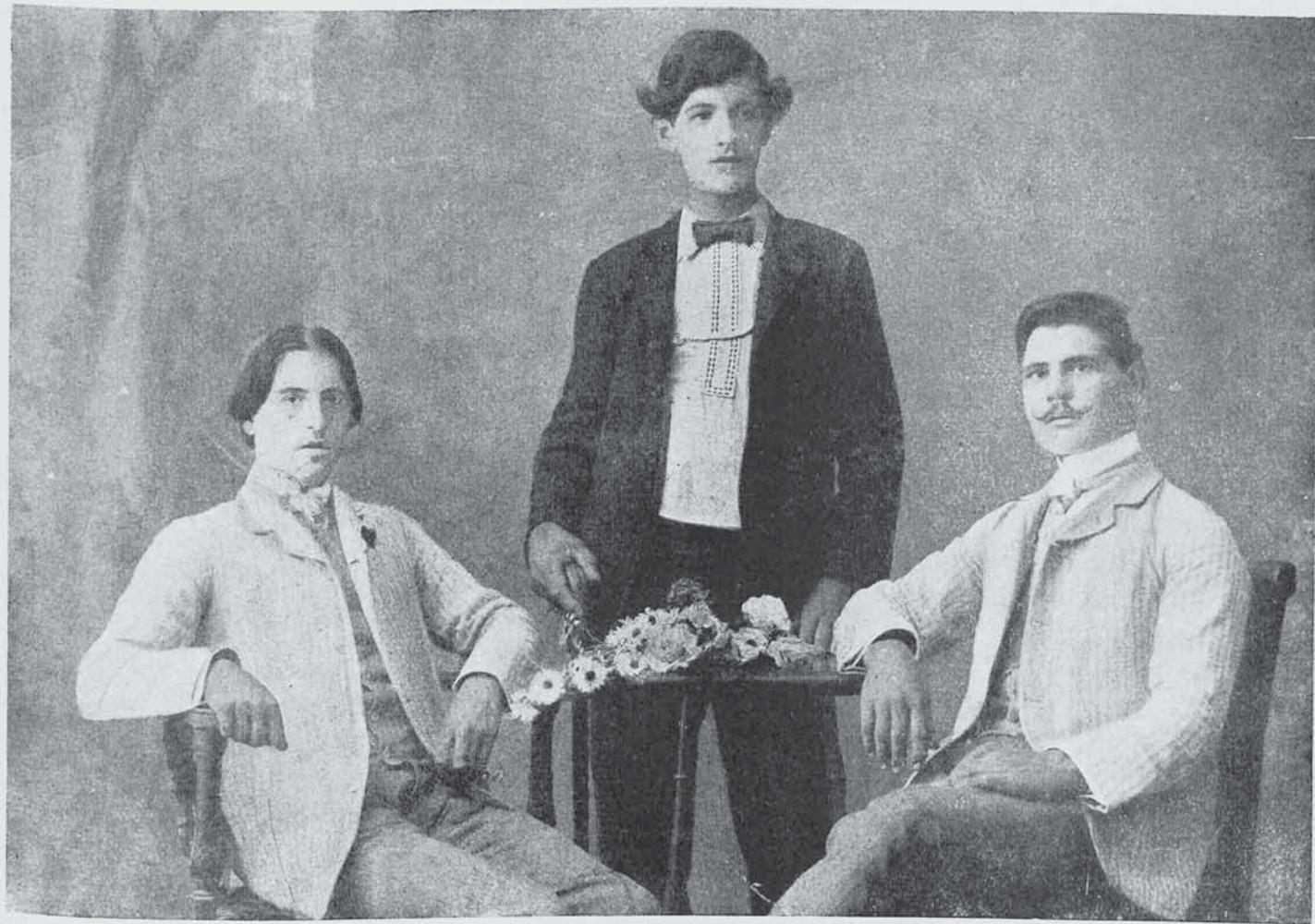
Между многото революционни акции въ Драмско и Зъхненско, въ които Запряновъ взема активно участие, сѫ и следнитѣ:

Грѣцката пропаганда сполучва да убеди нѣкол-

цина селяни въ с. Горенци, Зъхненско, да станатъ гъркомани. Това положение заставя Зъхненската чета, на 24. декември 1905 година, тайно да влѣзе въ селото и свика организационно събрание, но Горенскиятъ гъркомани предаватъ четата. Веднага пристига потера отъ с. Егридере и бashiбозукъ отъ с. Пършово и обсаждатъ четата въ черковния дворъ. Следъ едночасово сражение, четата съ щурмъ излиза отъ селото, промъква се презъ веригитъ на аскера и се прикрива въ балкана.

Въ Зъхненско се появява андартската чета на капитанъ Колушъ, която обикаля българските села

на ВМРО и на всѣка цена иска да гъркоманизира Зъхненско, още повече, че той, като едъръ тютюнотърговецъ, е ималъ голѣмо влияние надъ населението въ тоя край. Вследствие на тази негова гъркоманска дейност, Сърскиятъ революционенъ окръгъ издава срещу Камбукова смирътна присъда. Тази наказателна санкция се възлага на Зъхненската районна чета. Последната, следъ нѣколко дневно следене, узнава, че председателътъ на гръцкия комитетъ се намира въ родното му село Егридере, въ което село по това време квартирува застава отъ 20 турски войници. За да не пропус-

Димитъръ Запряновъ (първиятъ вдѣсно), родомъ отъ Хасковското село Караormanъ, Тодоръ С. Берберовъ (въ срѣдата), родомъ отъ гр. Копривщица и Тачо Хаджи Стоенчевъ (краиниятъ влѣво), родомъ отъ гр. Стара-Загора.

и ги заставя да преминатъ въ лоното на патриаршията. Вследствие на турската политика „раздѣляй и владѣй“, андартската чета съвръшено свободно почва да се движи изъ гъркоманските села, необезпокоявана отъ турските власти. Зъхненската чета се научава отъ хора на Организацията, че капитанъ Колушъ съ двамата си другари Атанасъ и Кочо ще отидатъ въ село Егридере (родното място на андарта Атанасъ) за отпразнуването на Атанасовден. На 17. януари 1906 година четата, придружена отъ милиция отъ с. Скрижово, поставя засади въ мястостта „Голакъ“, кѫдето съ нѣколко залпа сполучва да залови въ пленъ тримата андарти.

Въ началото на 1906 година, известниятъ гъркоманинъ и председателъ на гръцкия комитетъ въ Драмския окръгъ Василь Камбуковъ започва да развива голѣма дейност и заплашва българското население да дава гръцки нуфузи. Камбуковъ не се спира предъ никакви заплашвания отъ страна

натъ момента да се справяятъ съ Камбукова и изпълняватъ наказателната санкция, четата въ съставъ: Христо Мановъ, Димитъръ Запряновъ, Тачо хаджи Стоенчевъ, Тодоръ Добриновичъ и др. незабелязано се промъква въ селото и застава предъ кѫщата на Камбукова, отъ прозорците на която започва честа стрѣлба срещу четата. Макаръ че изненадата е била голѣма, съ лѣвски скокъ Димитъръ Запряновъ прескача зада и сполучва да отвори пѣтната врата, презъ която четата се промъква въ кѫщата и въ ржкопашенъ бой избива Камбукова и охраната му, запалва кѫщата и отстъпва. Турските войници отдалечъ почватъ да обстрѣлатъ четата, но не се осмѣяватъ да тръгнатъ по следите ѝ, поради което четата бѣзо се прикрива.

Димитъръ Запряновъ, като четникъ въ четата на Христо Манова, взема активно участие въ сражението на „Пилевъ-Тепе“, на 12. априлъ 1906 го-

дина, където падна убитъ самиятъ Мановъ, а той (Запряновъ) заедно съ другаритѣ си Тачо хаджи Стоенчевъ, Тодоръ Берберовъ, Димитъръ Каракузовъ, Наумъ Терзистаневъ, Георги Батоловъ, Иванъ Арнаутчето, Илия Златковъ, Георги Чауша, Анго Просеченилата и други сполучватъ да се оттеглятъ въ с. Куманичево-Неврокопско. Следъ убийството на Христо Манова, на Димитъръ Запрянова се повръща началството на Зъхненската околия.

Наскоро следъ сражението на „Пиляфъ-тепе“, Запряновъ съ четата си влиза въ с. Алистратъ, Зъхненско, въ което имало само нѣколко кѫщи езархийски. Четата влиза въ кѫщата на единъ отъ вѣрнитѣ хора на Организацията, обаче, била забелязана отъ гъркомани и предадена. Презъ дена пристига потера и обсажда кѫщата. Запряновъ,

попаднали. Следъ това жандармитѣ съобщаватъ на квартируващия въ с. Плѣвня аскеръ, който бързо взема мѣрки и огражда плѣвната. Въ това време пѣкъ бинбашията Тефиковъ произвеждалъ полково учение съ задача „атаката на с. Плѣвня“. Шомъ съобщили на Тефикова за затворенитѣ четници въ селската плѣвня, той бързо настижва съ полка си къмъ село Плѣвня. Димитъръ Запряновъ, виждайки какъ войската обгражда плѣвната, отправя залповъ огънь всрѣдъ редовете на неприятеля, за да даде възможност на двамата студенти да излѣзватъ отъ плѣвната; сѫщо така и Чавдаровата група поддържа залповъ огънь, обаче, вратата на плѣвната се оказва заключена. Бинбашията Тефиковъ се отправя веднага къмъ заетата чука отъ Запрянова, кѫдето се започва ожесточено сражение. Убеденъ, че съ пристъпъ не ще може да заеме чуката, бинбашията се отдръпва, следъ като даде нѣколко жертви, и навлиза въ село Плѣвня, гдѣ съ умѣли движения – понеже теренът е позволявалъ да направи прикрито войсково движение – отива въ тилъ, за да обходи Димитъръ Запрянова. Друга част отъ аскера загражда плѣвната и я запалва отдалечь. Никитовъ и Стефановъ, виждайки положението, въ което сѫ изпаднали, съ прикладитѣ на пушките си разбиватъ вратата и излизатъ навънъ, обаче, падатъ убити отъ куршумитѣ на неприятеля. Четитѣ на Запранова и

Чавдарова водятъ сражението до късна нощь, следъ което Запряновъ сполучва да се промъкне презъ веригитѣ на аскера и отстѫпва въ Неврокопско, като четата отнася и четиримата ранени четници. Четата на Чавдарова, пѣкъ, неможейки да се изтегли вънъ отъ селото, благодарение на вѣрни хора на Организацията, остава въ селото и, макаръ че аскерът обискира много кѫщи, четата прекарва цѣлъ день въ селото и вечерта излиза да се оттегли, обаче, попада въ засада и, следъ една малка престрелка, успѣва да се измѣкне безъ никакви жертви.

Презъ 1907 година, Димитъръ Запряновъ влиза съ четата си въ с. Волакъ, Драмско, залявя известния гъркоманинъ Маджиръ Купчу, организаторъ на грѣцки андаѣтски чети, и изпълнява наложената му отъ Сѣрското окръжно революционно тѣло смртъна присъда.

Презъ сѫщата 1907 година Димитъръ Запряновъ съ четата си влиза въ гъркоманското село Анасташа-Зъхненско, на което опожарява половината отъ кѫщите, съгласно наложената му санкция.

Хуриетът завари Димитъръ Запрянова като войвода въ Кратовския революционенъ районъ.

Презъ 1908 година Димитъръ Запряновъ падна убитъ въ гр. Кюстендилъ отъ Какачева.

Така заврши своя жизненъ край той смѣлъ борецъ. Вмѣсто отъ неприятелски куршумъ, той падна, за жалостъ, убитъ отъ братска ржка.

Стефанъ Аврамовъ

Българки отъ Солунъ и Солунскитѣ села въ тѣхните живописни народни носии.

виждайки, че положението е критическо, бързо сполучва да хвѣрли една бомба, която нанася поражение всрѣдъ неприятеля и, въ настѫпилата суматоха всрѣдъ потерашитѣ, отваря вратата и съ бързъ набѣгъ излиза навънъ и съ единъ замахъ на сабята си посича единъ отъ аскерлийтѣ, като бързо съ четата се отдръпва предъ очите на вцепенения противникъ. Следъ малко потерашитѣ, по заповѣдъ на своя началникъ, почватъ да обстрѣлеватъ четата и се завръзватъ ожесточено сражение. Последва друга бомба и четата сполучва невредима да се отдрѣпне въ балкана.

Презъ м. септемврий 1906 година четитѣ на Димитъръ Запряновъ и Стефанъ Чавдарова поставятъ засади, за да заловятъ гъркомания и турския шпионинъ Босъ Купчу, отъ с. Плѣвня, Драмско. Дветѣ чети сѫ въ и около с. Плѣвня. Чавдаровъ заема позиция край една плѣвня на единъ кръстопътъ и изпраща двамата си четници – студентите Никитовъ и Стефановъ, придружени отъ трима селяни отъ с. Плѣвня, на засада на другата страна на пътя, а по това време Димитъръ Запряновъ съ 12 четници заема една чука между Просечень и Плѣвня (разклонение отъ Драмския Боздагъ). Четниците Никитовъ и Стефановъ, като неопитни, не поставили часови. Двама турски жандарми, минавайки по пътя, чули гласове отъ плѣвната, надникватъ въ нея и ги забелязватъ. Жандармитѣ заключватъ отвѣнъ плѣвната, безъ да забележатъ Никитовъ и Стефановъ клопката, въ която сѫ

Георги Корубиновъ

Ето единъ македонски патриот за живота и дейността на когото съвсемъ малко се знае. Той влиза въ числата на ония незнайни, но велики герои, които съ цената на своята буйна кръв сѫ пишли и пишатъ кървавата освободителна епопея на Македония. Съ пълно тѣлосложение, богато съ неизчерпаема енергия, той притежаваше челичена воля и високъ независимъ духъ.

Роденъ презъ 1878 год. въ гр. Прилепъ и добилъ тригласно образование, Георги Корубиновъ, заедно съ по-голѣмия си братъ Никола (Ничо) бѣха шивачи по професия. Въ противовесь на брата си, който бѣше съ тихъ характеръ, Георги бѣше буря, която се развихряше и отъ най-малкия потиснически бѣсь на тиранина. Въ неговия буенъ темпераментъ имаше нѣщо отъ огъня на Бенковски, отъ жара на Ботьова и отъ пламъка на Левски. Въ неговото сърдце бѣше се събрала всичката горчевина на робското иго. Силно чувствителенъ къмъ неправдите, които тиранинътъ вършеше надъ поробения български народъ, всѣкога, когато биваше свидетель на нѣкая неправда, той не можеше да сдѣржа възмущението си и смѣло го проявяваше. Сѫщо така той кипваше и при всички други случаи, когато тиранинътъ съ високомѣрното си държание предъ роба даваше да се разбере, че робътъ трѣбва безпрѣкословно да се подчинява на прищевките му, колкото и да сѫ тѣ обидни и унизителни.

По това време известенъ бѣше на малко и голѣмо въ Прилепъ и околните пладнешниятъ разбойникъ Уската, който всѣкога ходѣше въоръженъ до зъби. Еднаждъ той главорѣзъ отишъ въ шивачницата на Корубинови, за да си поръчка да му направятъ нѣкакво палто. Като прегледалъ платовете и не харесалъ ни единъ, той натъртено се обѣрналъ къмъ Георги съ думитѣ:

— А бе, гяуръ, нѣмашъ ли по-хубавъ пласти?

— Каквите платове имамъ, такива предлагамъ. Ако искашъ, поръчай, ако ли не, здраве — отговорилъ му гордо Георги.

Уската кипналъ отъ ядъ, напсуvalъ го и му се заканилъ, че ще му отмъсти. На тая закана Георги се изсмѣлъ, като казалъ, че предъ никой катиль глава не скланя.

Георги Корубиновъ, заедно съ вѣрния си приятел Алексо Чкале, имаше обичай да отива на разходка вънъ отъ гр. Прилепъ, въ мѣстността „Крѣста“, югозападно отъ града, надъ находящата се тамъ чешма. При една такава разходка, на баира се

показватъ Уската и братътъ на другъ единъ злодеецъ, Рифатъ, идвайки отъ колибата на първия. Тѣ поканватъ Георги и Алекса да отидатъ при тѣхъ на разговоръ. На тая покана Георги имъ отговаря съ отказъ.

— Нѣма за какво ние да дохаждаме при васъ, никаква работа нѣмаме съ васъ, ако искате, елате вие при насъ! — казва имъ той.

Тоя смѣлъ отговоръ накарва Уската да си прибере насочената къмъ тѣхъ пушка, кълнейки имъ се, че не имъ мисли нищо лошо и ги моли да не казватъ за тая среща никому, а особено на Йончата хаджи Митрова, за да не бѣдатъ унижени и изложени на присмѣхъ. На това Георги отговаря:

— Нѣма нищо особено въ тая ни среща. Ето защо, не намирамъ за нуждно да взема подъ внимание думитѣ ти да говоря или да не говоря за нея. Какво съмъ сторилъ азъ на тебе или ти на мене, та да се обѣрща вниманието на такива дребули?

Пѣтници, чули тая прерия, обаждатъ на Никола Корубинова, че братъ му Георги е съ Уската и се опасяватъ да не стане нѣкое нещастие. Изплашенъ, Никола и единъ неговъ другаръ бѣршишкомъ се отправятъ за „Крѣста“ и пресрѣщатъ Георги и Алекса подъ чешмата, останали сами, защото Уската и другарътъ му бѣха вече се прибрали въ колибата. Никола каза на Георги заедно да се върнатъ въ града.

Георги, обаче, като безстрашенъ, отхвѣрля това предложение, успокоява брата си, че нѣма нищо особено и заедно съ Алекса минава тѣкмо покрай колибата на главорѣза, като изказва на Алекса възхищението си отъ вѣрността му въ дружбата.

Другъ пѣтъ Георги и Никола Корубинови и Димко Перевъ отиватъ една зарань въ празниченъ денъ въ хана на Илия Стомнаръ. На пѣтъ ги пресрѣща Уската и запитва Димка:

— Каквътъ тютюнъ пушишъ?

— Качакъ тютюнъ — му отговорилъ.

— Щомъ е така — казва му Уската — хайле да идемъ при Коста Думбалъ да вземемъ 20 пакети тютюнъ.

Когато отидаха при Думбала, Уската казва презрително на Георги:

— Защо идвашъ и ти, бе керата?

— Ти си керата! — му отговаря Георги.

Уската го напсува. Раздразненъ отъ това, Георги изважда револвера и стреля върху Уската, който още при първия изстрелъ легналъ и се пре-

сторилъ на убить. Георги спокойно се отдалечава и влиза въ фурната на Сулимана и оттамъ презъ разни дюкяни изгубва следитъ си. Уската и голъма тълпа турци се изпрѣвчатъ предъ хана на цинцарина Тома Барда, предполагайки, че тамъ се е укръль Георги. Разсърдени отъ това, че на въпроса имъ, дали Георги се е укръль въ хана му, той е отговорилъ отрицателно, тъ се нахвърлятъ върху него съ голи ками и го разсичатъ.

Оттогава Георги Корубиновъ става вече нелегаленъ. По каналъ той се озовава въ България, където замислюва планъ да се върне въ Македония като четникъ. По това време въ България се образуваха чети, които заминаваха за Македония. Между тия чети бѣ и четата на Борисъ Сарофова. Георги постъпва въ тая чета и съ нея презъ м. февруари 1903 година заминава за Македония.

Сѫдбата бѣ предопредѣлила Георги Корубиновъ да не може да придружи четата до родния си край, тъ като въ сражението, което четата има на 12. февруари въ мѣстността „Касапли“ до Малешевското село Владимирово, той, следъ като се би храбро, падна убитъ. Съ него заедно паднаха убити още 8 души негови другари отъ четата.

Така угасна животът на единъ скроменъ, но величъ свободолюбецъ, на едно скромно чедо на Македония, който оставилъ жена и деца и удобствата на еснафския животъ, за да свѣти съ своя енергиченъ и блѣскавъ духъ въ паметта на всѣки македонецъ и да влѣзне въ реда на безсмртните борци за свободата.

София, февруари 1930 г.

Димитър Г. попъ Стефановъ.

До Солунъ, Битоля и Охридъ презъ 1904 година

[Продължение отъ книга 1 (31)].

До мене бѣ отредено мѣсто на главния инспекторъ на виляетските и нородни училища Хюсейнъ Шехабединовъ, мой съгражданинъ, съ когото следъ дѣлни години се срещнахме на това мѣсто. Следъ акта, който ставаше въ училищната градина, подъ рѣка съ Шехабединова, придружени отъ директора на гимназията, учителитъ, Д-ръ Трифунъ и други турски, ромънски, гръцки и български първенци, влѣзохме въ училищното помещение, за да разгледаме ученическата изложба. Още съ влизането въ коридора на гимназията бѣхъ силно изненаданъ отъ това, че видѣхъ по стените. Портрети на ромънския крал и кралица, на ромънски министри и патриоти, всички окичени съ живи цвѣти и вѣнци, бѣха окачени по тия стени. Азъ обрънахъ вниманието върху това на своя компания, Шехабединовъ, и го запитахъ: „Зашо позволявате на ромъните всичко това, а на насъ — българитъ, не давате да окачимъ въ училищата си дори портрета на духовния ни началникъ — Екзархъ?“

Шехабединовъ се усмихна, хвана ме здраво подъ мишницата и ми каза: „Приятелю, това що се казва ромъни и гърци — за сърби и дума не може да става, защото ги нѣма въ Македония — това всичко се брои на пръсти у насъ; тъ не представляватъ за насъ никаква опасност и затуй ги оставаме свободни, ако щатъ и топове да поставяте въ училищата си. Съ васъ — българитъ, обаче, е съвсемъ друго: вие сте мнозинство въ страната; вие сте пъргави, трудолюбиви, възприемчиви, упорити и сте жадни за просвѣта, за култура, за свобода; вие сте опасенъ елементъ за държавата и затуй на васъ не даваме нищо. Ако днесъ ви дадемъ да поставите въ училищата си вашия Екзархъ, утре вие ще поставите Ботьова, Левски, Караджата, а следъ това ще поискате и друго нѣщо — пълна свобода, както аслѣ и направихте“.

Азъ благодарихъ за откровеността му и поискахъ среща да се обяснимъ по тия въпроси. Тая среща стана въ сѫщия денъ въ хотелъ „Бѣлградъ“, където Шехабединовъ ми даде обѣдъ. Въ една хубава беседка въ градината на хотела бѣха сложени две маси. Едната заехме двамата съ Шехабединова, а другата, скоро следъ насъ, бѣ заета отъ четирма италиански офицери, инструктори на македонската жандармерия въ Битоля; на сѫщата тѣхна маса заеха мѣсто за обѣдъ и двамата чиновници отъ

българското консулство: г. Джебаровъ, секретарь, и г. Паница, аташе.

Тукъ сега, мене и Шехабединова повече ни интересуваха разговорътъ на съседната маса, отъ колкото тазутрешните наши разговори въ ромънската гимназия. А на съседната маса се водѣха на френски езикъ много интересни разговори, които силно дразнѣха патриота-турчинъ, свѣршилъ IV. класъ въ София и правнитъ науки въ Швейцария. Италианските офицери високо заявяваха, какво отъ сегашните реформи не ще излѣзе нищо, защото Турция е единъ боленъ, съ нищо непоправимъ организъмъ, та всѣкакви полумѣрки съ реформи сѫ палиативи. Тукъ трѣбва решителна, здрава рѣка, която коренно да премахне всичко старо и гнило и да даде пътъ на всичко младо, ново, напредничаво. Явно е, какво турцитъ сѫ некадърни вече да управяватъ, тѣ сѫ изхабени и негодни за нищо и че тѣ трѣбва да отстѫпятъ мѣстото си на българитъ, — елементъ здравъ и напредничавъ.

— Да — заявяваше високо полковникъ Албери — шефътъ на италианската мисия въ Битоля, турцитъ сѫ варвари; тѣ сѫ вършили въ миналото ужасни насилия и голъми неправди спрѣмо българитъ; сѫщото тѣ вършатъ и сега предъ очите ни. Турцитъ прѣчатъ по всевъзможни начини, когато ние искаме да помогнемъ и да облекчимъ съ нѣщо сѫдбата на тоя толкова изстрадалъ и измъченъ български народъ. Представете си, валията ни е представилъ единъ списъкъ за назначаване жандарми; българитъ, макаръ да сѫ грамадно мнозинство въ страната, въпрѣки изричната заповѣдъ, списъкъ да бѫде съставенъ споредъ числеността на населението, българитъ сѫ малко посочени; пъкъ и посоченитъ по-рано сѫ били на турска служба. Чудно! Колко сѫ непоправими тия турски управници!

Ние съ Шехабединова ядемъ и мѣлчимъ. И двамата сме се обрънали само на слухъ. При тия толкова интересни разговори, водени високо, сякашъ, за да ги чуемъ и ние, азъ охотно гълтахъ зальцитъ, а моятъ сътрапезникъ — Шехабединовъ, подскачаше като задавенъ и ободенъ съ шишове: при всѣка дума на италианските офицери той пусваше и се заканваше.

— Нѣ, вижъ, какви сѫ мръсни кучета — ми дума Шехабединовъ, хлѣба ни ядатъ и зло ни мислятъ.

— Не сж тъ виновни, приятелю драги; тъ иматъ право да критикуватъ лошитъ работи и да се възмущаватъ отъ тъхъ и отъ неправдите, като честни хора. Вие не чухте настъ, не удовлетворихте нашите искания. Ако не бъхте постъпили така, тия благородни хора не щъха да бждатъ сега тукъ; пъкъ и да бъха, щъха другояче да говорятъ, щъха да се радватъ заедно съ настъ, а не да оплакватъ хубавата Македония.

— Да, ако се слуша разумътъ, би казалъ човѣкъ, че вие сте прави. Ние тръбаше да се разберемъ и да се споразумѣмъ съ васъ — българитъ. Но, както казахъ, вие сте мнозингвото въ Македония, пъкъ сте отишли и много далече въ просвѣтно отношение, когато ние — мюхамеданитъ, отъ вѣкове тъпчимъ все на сѫщото място. При еднакви права съ васъ, ние тръбва да си размѣнимъ ролите още първия денъ: вие ще станете управляващата класа, господаритъ, а ние... Тукъ Шехабединовъ изтежко въздъхна и горчиво довѣрши: ние ще бждемъ вашите слуги; настъ не ни бива за никакво творчество, за никаква друга работа, освенъ за агалькъ. Ето защо, не можемъ да ви приравнимъ съ настъ, нито пъкъ съ гърци, ромъни и сърбомани.

Обѣдътъ свърши. Следъ като благодарихъ на Шехабединова за честта, която ми направи и за неговата откровеностъ, раздѣлихъ се съ него и се прибрахъ въ хотела.

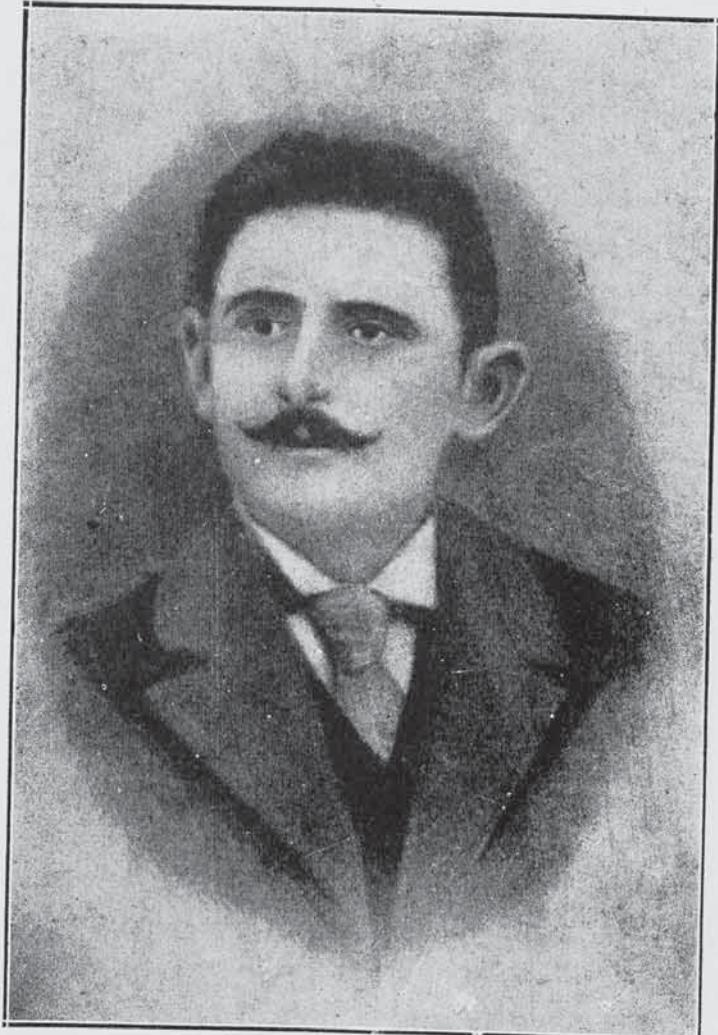
Въ сѫщия денъ, въ хотелъ „Солунъ“, срещнахъ Солунския учителъ и председателъ на Централния комитетъ, Димитъръ Мирчевъ. На моя въпросъ за резултата отъ референдума, Мирчевъ ми отговори, че следъ атентата по линията Скопие—Солунъ, при Ангиста, станалъ на следния денъ следъ моето заминаване за Битоля, бдителността на турцитъ е станала много голѣма, поради което изпрашането на окръжното за референдума е било отложено за по-добри дни. На другия денъ бѣхъ извиканъ въ гимназията. Тамъ, въ една отъ стаите на партера, която служеше за канцелария на комитета, бѣха се събрали всички членове на Битолския окръженъ революционенъ комитетъ. Тамъ бѣ и Димитъръ Мирчевъ. Поканенъ бѣхъ въ стаята. При наличността на всички членове отъ комитета, азъ се почувствувахъ поласканъ отъ вниманието къмъ мене, като сж ме поканили на едно, може би, важно заседание, въ което ще се разискватъ важни организационни проблеми, а, може би, и въпростътъ, за който бѣхъ дошелъ въ Македония. Но каква бѣше моята изненада, когато, щомъ седнахъ, Димитъръ Мирчевъ се обръна къмъ мене съ тия думи: „Вие, г. Бѣлевъ, дойдохте въ Солунъ да водите преговори съ настъ за една обща дейностъ на дветѣ организации, а пъкъ тукъ, въ Битоля, вие агитирате противъ настъ и въ полза на върховистите. Подобни агитации ние не търпимъ; ние следимъ всѣкои тукъ, следимъ и васъ, и ако продължавате сѫщото и за напредъ, Организацията ще вземе съответни мѣрки.“

Азъ изслушахъ всичко спокойно и съ внимание. Съ възмущение отхвърлихъ обвиненията и поискахъ доказателства. Тогава повикаха отъ съседната стая Битолския търговецъ г. Ризовъ, който заяви, какво азъ, въ разговоръ съ него въ магазина му, съмъ хвалилъ и плѣлъ вѣнци за върховистските войводи-офицери: генералъ Цончевъ, полковникъ Стефанъ Николовъ и други, когато за тия на ВМРО нищо не съмъ говорилъ, а за нѣкои,

като Сандански и Чернопѣевъ, зле съмъ се произнесъль и съмъ укорявалъ тѣхната дейностъ.

Взехъ думата втори пътъ и казахъ:

— „При беседи съ г. Ризова, съ васъ и съ всички битолчани, съ които съмъ се срѣщалъ и говорилъ, възхищавъ съмъ се отъ уредбата и мощта на ВМРО, отъ себеотрицанието на дейците и отъ величието на Илинденското въстание, което нѣма равно на себе си на Балканитъ. При тия разговори, естествено, вие, тукашните хора, при-

Аргиръ Мариновъ, родомъ отъ гр. Охридъ, бившъ учителъ, падналъ геройски въ сражение съ турцитъ при мѣстността Рашанецъ, Охридско, на 31. августъ 1903 година, презъ време на Илинденското въстание.

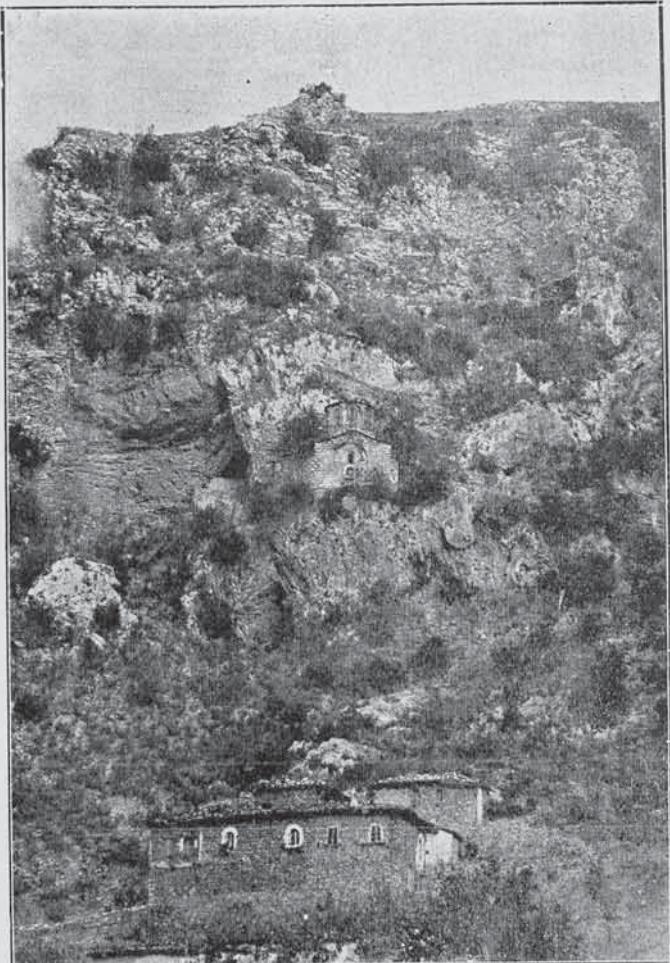
казвате за подвизите на мѣстните дейци, които познавате лично и по слухъ; азъ пъкъ приказвамъ за хората отъ Върховния комитетъ, които познавамъ. Що се отнася до дейността на Сандански и Чернопѣева, вие всички осажддате тѣхната злорвъдна за дѣлото дейностъ. Решително отхвърлямъ обвиненията и подозренията“.

Дадена бѣ думата на г. Ризова и той призна, че наистина разговорите ни сж се водили въ тоя духъ. Съ това инцидентътъ се счете за приключенъ и азъ, огорченъ, напуснахъ събранието.

Следъ горната неприятна за мене изненада — да бжда сѫденъ отъ членовете на ВМРО, когато цѣлото време въ Битоля прекарвахъ съ тѣхъ, стоечното ми въ тоя градъ бѣ неприятно, досадно и решихъ да замина за родния си градъ Охридъ и тамъ да чакамъ обещания отговоръ. За да не бжда самъ и подозиранъ, поканихъ да ме придружи до

Охридъ Наумъ Арнаудовъ, учител въ Битоля, мой съгражданинъ и довѣрено лице на Битолския окръженъ революционенъ комитетъ. Арнаудовъ прие поканата; файтонътъ бѣ готовъ и ние тръгнахме.

Около обѣдъ стигнахме въ гр. Ресенъ, гдето престояхме 2—3 часа. Тукъ се запознахъ съ Михаилъ Татарчева и Стрезова, първенци на Ресенъ и членове на мѣстния революционенъ комитетъ. Поканени бѣхме на обѣдъ у г. Татарчева. На обѣда, при разговори върху положението на Македония

Старинна българска черква отъ царь Самуилово време при Албанския градъ Бератъ.

следъ Илинденското въстание, г. Татарчевъ ми каза, че преди две седмици сѫ били въ Ресенъ на гости у него англичанинъ Джеймсъ Баучеръ и Брайсфордъ, които сѫ поддържали сѫщите мои възгледи относно реформената акция на великите сили и бѫдещата дѣйност на ВМРО, а именно: Турция ще иска всѣкакъ да компрометира и да анулира реформената акция, поради което сѫществуването и засилването на ВМРО се налага, защото само тогава ще може реформената акция да сѫществува и да се разшири до пълна автономия...

На тръгване за Охридъ бѣха дошли да ни изпращатъ членовете на Комитета. Тукъ, предъ хотела, преди да се кача на файтона, тъкмо що бѣхъ се сбогувалъ съ Татарчева, Стрезова и други, единъ младъ, интелигентенъ момъкъ се отдѣли отъ група любопитни граждани, доближи се до мене и гласно, за да го чуятъ моите изпращачи, ми каза: „Г-нъ Бѣлевъ, азъ ви познавамъ добре отъ София, познавамъ вашите изпращачи — мои съграждани, знай и целта на вашето пътуване. Пазете се, за-

щото хората, които ви изпращатъ, сѫ народни търтеи, турски мекерета; нищо не имъ довѣрявайте!“ И, безъ да обади кой е той, безъ да дочака моя отговоръ, че късно идва неговото предупреждение, веднага се отдалечи отъ файтона.

По пътя Наумъ Арнаудовъ ми обясни, че тоя момъкъ билъ български учител въ Ресенъ. Организацията въ тоя градъ е била въ рѫцетѣ на богатитѣ, първенцитѣ, които правѣли политика съ турцитѣ, когато пъкъ младитѣ, интелигенцията и учителитѣ били противъ чорбаджиитѣ и искали да въведатъ отново терора.

Въ Охридъ пристигнахме на мръкване. Настанихъ се на квартира у чича си Коста Бѣлевъ. Тукъ престояхъ десетъ дена и имахъ редъ срещи съ мѣстните ръководители, съ мои роднини и съграждани, отъ които чухъ чудни, дивни разкази за мѫжеството и себеотрицанието на мало и голѣмо при изпълнение на своя дѣлъ. Така, за да пренесатъ, укриятъ и спасятъ оржие или дошелъ по работа и преследванъ отъ властта войвода или четникъ, жени и мѫже сѫ устройвали мрътвило. Около мрътвешки ковчегъ, отрупанъ съ цвѣти, вощеници горѣли, свещеникъ четѣлъ тѣжовни молитви, женитѣ плачели, викали до Бога, скубѣли си коситѣ отъ тѣга и жалъ по умрѣлия. Процесията минавала така отъ една улица въ друга, презъ блокада отъ полицаи, жандарми и войска. Всѫщностъ, въ ковчега се спотайвалъ, отрупанъ съ цвѣти, живъ войвода или четникъ, или пъкъ оржия, които трѣбвало да се изнесатъ отъ подозрѣна кѫща и да се спасятъ. За сѫщата цель сѫ били устройвани и сватбени шествия, при които окичената и покрита съ гѣстъ вуаль булка е билъ нѣкой тѣрсенъ отъ властта революционеръ, а прикята (чеиза) — оржие.

Изобщо, въ Охридъ, както и въ цѣла Македония, нѣма човѣкъ българинъ, билъ той мѫжъ или жена, момче или момиче, които да нѣматъ своята заслуга къмъ освободителното дѣло. Робството и тиранията бѣха създали въ Македония плeада борци, герои-светци, подвизитѣ на които се приказвала и възпѣвала отъ мало и голѣмо. И това ме радваше и възхищаваше. И закрепваше вѣрата у мене, че рано или късно македонскиятъ българинъ ще скупи робските вериги и ще извоюва свободата на Македония.

Въ Охридъ искахъ да се прикривамъ, да се не знае отъ широкъ крѣпъ хора моето пристигане; но още на първия денъ цѣлиятъ градъ узна за моето пристигане и всѣки искаше да ме види, да научи новини върху новосъздаденото положение въ Македония и да ме разпита за България, за нейната мощь, за нейните идеали, за свои близки. У дома всѣки денъ бѣ върволица отъ влизачи и излизачи хора. А това ме беспокоеше много, защото допушахъ, че турцитѣ и властта ще узнаятъ отъ нѣкой словоохотливъ и невнимателенъ мой посетител, какъвъ гостъ имъ е дошелъ въ града.

И не бѣхъ излъганъ. Единъ денъ дошелъ въ дюкяна на чичо ми единъ полицай и му е казалъ да се явя още въ сѫщия денъ при каймакамина (околийския началникъ) въ правителствения домъ. Бѣше 4 часа следъ обѣдъ, когато се явихъ предъ каймакамина. Той ме прие любезно, подаде ми цигара и столъ да седна, поръча две кафета и почна да ме разпитва: отъ коя фамилия съмъ, какъ се називамъ, кога съмъ дошелъ и за какво, срѣщалъ ли съмъ се съ италианските офицери въ града, съ какво се занимавамъ въ България и проче. (Следва). Г. Ив. Бѣлевъ.